

Rejstříkový soud nevyhověl žádosti firmy M. Borger, oděvní dům u námořníka v M., by usnesení rejstříkového soudu, jímž zápis firmy — Starý Borger — I. Borger byl povolen a dne 15. prosince 1931 v rejstříku proveden, bylo zase odvoláno a majitelům této firmy manželům Maxu a Resi L-ovým v M. nařízeno, by o výmaz dodatku — Starý Borger — zažádali, jinak, že dodatek bude vymazán z moci úřední. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil.

Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu a změnil napadené usnesení v ten rozum, že se ukládá soudu první stolice, by zakročil podle čl. 26 obch. zák. proti majitelům firmy Starý Borger — I. Borger za účelem výmazu dodatku Starý Borger z obchodního rejstříku při zápisu této firmy; jinak dovolacímu rekursu nevyhověl.

Důvody:

Dovolacímu rekursu nelze upříti částečné oprávnění, neboť jest přisvědčiti názoru stěžovatelky, že se napadené usnesení příčí zákonu. Podle obchodního rejstříku krajského soudu v M. vystoupil dne 14. května 1921 veřejný společník Izák Borger ze společnosti I. Borger, skládající se z něho a Maxe L-a a přistoupila k ní Resi L-ová jako nová společnice. Se souhlasem Izáka Borgera, jehož jméno jest ve firmě, byla společnost ovšem oprávněna vésti dále firmu I. Borger, nebyla však oprávněna tuto firmu pozměniti, najmě dodatkem »Starý Borger«, a to ani se souhlasem vystoupivšího společníka Izáka Borgera. To vyplývá jasně z ustanovení čl. 24 obch. zák., jenž povoluje použití jen původní firmy. Oním dodatkem se však pozměnila původní firma v jinou, nešlo by již o firmu odvozenou, nýbrž o firmu novou, jež by musila míti náležitosti čl. 16 obch. zákona. Zápis přídávku »Starý Borger« příčí se proto zákonu a náleží tudíž podle čl. 26 obch. zák. rejstříkovému soudu, by zakročil proti majitelům firmy, užívajícím firmy, jež jim podle zákonných předpisů nepřísluší. Při tom jest nerozhodno, že firma byla rejstříkovým soudem z právního omylu zapsána, neboť nikdo nemůže proti zákonu nabýti práv (sr. rozh. sb. n. s. čís. 5827). Rovněž jest nerozhodno, že firma I. Borger má pro svůj podnik zapsanu chráněnou známku »Starý — Borger«, poněvadž se tím nic nemění na předpisu čl. 24 obch. zák. Názor obchodní a živnostenské komory, že řečené firmě nelze brániti v používání ochranné známky »Starý Borger« ve znění (staré) firmy, není pro soud závazný. Pokud se tudíž týče výmazu dodatku »Starý Borger« z obchodního rejstříku, bylo dovolacímu rekursu vyhověti pro nezákonnost srovnalých usnesení nižších soudů (§ 46 (2) zákona čís. 100/31 sb. z. a n.). Pokud se však stěžovatelka domáhá i toho, by celá firma Starý Borger — I. Borger byla vymazána z obchodního rejstříku, postrádá její návrh právního podkladu, neboť, jak již bylo doličeno, jsou společníci této firmy oprávněni používat i nadále původní firmy.

Čís. 11957.

K žalobě, již se domáhá dědic vyplacení částky rovnající se podílu zůstavitele na jmění veřejné obchodní společnosti ke dni jeho úmrtí následkem zrušení společenské smlouvy se zůstavitelem, jest pasivně legitimován jeden každý veřejný společník.

I odbytí společníka veřejné obchodní společnosti penězi podle čl. 131 obch. zák. jest rozdělením společného statku.

Promlčecí lhůta § 1487 obč. zák. neplatí, neodpíráno-li v žalobě provedení rozdělení společného statku jako takovému, nýbrž napadána platnost disoluční smlouvy z důvodu nezpůsobilosti smluvníka k právnímu jednání.

(Rozh. ze dne 6. října 1932, Rv II 323/31.)

Členem veřejné obchodní společnosti Norbert L. synové byl otec žalobkyně Otto L., dalšími veřejnými společníky byli roku 1920 Jan L. a Adolf L. Podle disoluční smlouvy ze dne 18. května 1920 mezi řečenými veřejnými společníky měl obdržeti Otto L. 1,800.000 Krak. Otto L. byl dne 10. července 1920 ze společnosti vymazán a dne 8. února 1921 zemřel. Jan L. byl vymazán následkem úmrtí dne 7. června 1921. Žalobou, o níž tu jde, domáhala se dcera Otty L-a na žalovaném Adolfu L-ovi, by disoluční smlouva ze dne 18. května 1920 byla prohlášena zmatečnou a by žalovaný byl uznán povinným zaplatiti jí 3,512.319 Kč. V onom směru tvrdila žalobkyně, že Otto L. byl při uzavření disoluční smlouvy nepřičetný, jsa stížen paralysou, co do požadovaného peníze pak tvrdila, že podíl Otty L-a na společnosti činil v době jeho úmrtí 16,249.275 Kč, z čehož jí přísluší čtvrtina, ježto jest dědičkou jedné čtvrtiny jeho pozůstalosti. Žalovaný vznesl námitku nedostatku pasivního oprávnění ke sporu a námitku promlčení. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl. **D ů v o d y:** Co se týče otázky pasivní legitimace lze ji rozhodnouti jen dle práva hmotného. Jde především o to, zda nárok proti žalovanému byl podán neprávem. Žalovaný, který již celou řadu let, a to již před smlouvou ze dne 18. května 1920, byl veřejným společníkem firmy Norbert L. a synové, tvrdí, že v době uzavření této smlouvy společnost pozůstávala z veřejných společníků Otty L-a, otce žalobkyně, Jana L-a a jeho. Otto L. byl dne 10. července 1920 vymazán a zemřel dne 8. února 1921. Jan L. byl následkem úmrtí dne 7. června 1921 vymazán. Toho času jsou veřejnými společníky: žalovaný, Heřman L. a Hermina L-ová, manželka žalovaného. Okolnosti tyto jsou zjištěny jednak výpisem z rejstříku, jednak vzájemným přednesem stran. Jest tedy jasno, že při disoluční smlouvě byli smluvníky na jedné straně Otto L., na druhé straně Jan a Adolf L-ovi. Žalován jest jen Adolf L., veřejný společník firmy, jednak o zmatečnost smlouvy, jednak o zaplacení odbytného. Žalobce ani netvrdil, že se žalovaný ve smlouvě zavázal solidárně s Janem L-em plniti (§ 891 obč. zák.), netvrdil ani, že Jan L., který byl smluvníkem, ze závazku byl propuštěn, anebo, že nastaly další skutkové okolnosti, které v sobě obsahují zavazovací důvod pro žalovaného a že by tedy žalovaný sám musel plniti. Čl. 280 obch. zák. sice ustanovuje, že, když se dvě nebo více osob společně zavázaly jiné osobě jednáním, které jest na jejich straně obchodem, jest je pokládati za solidární dlužníky, pokud nevyplývá opak toho z ujednání s věřitelem. Platí proto v tomto směru zákonná domněnka solidárního ručení, kterou lze vyvrátiti protídůkazem. Ustanovení to však mohlo by se ovšem týkati jen odstavce 2. žalobního návrhu na placení, nikoliv však i odstavce 1. žalobního návrhu,

podle kterého má býti vyřknuto, že smlouva ze dne 18. května 1920 má býti prohlášena za zmatečnou, neboť je nepopřeno, že v tomto směru spolupůsobil při smlouvě také Jan L., jenž by musel býti rovněž žalován, pokud se týče, jelikož zemřel, museli by býti žalováni jeho dědici. Ve směru tomto je tedy nedostatek pasivní legitimace opodstatněn. Vzhledem k tomu neměl by ovšem soud zapotřebí ještě se zabývatí otázkou promlčení, k vůli úplnosti však to také činí. Podle čl. 146 obch. zák. promlčují se žaloby proti společníku z nároku proti společnosti v pěti letech po vypadnutí společníka ze společnosti, pokud neplatí po zákonu kratší lhůta, při čemž se promlčení počíná dnem, kdy vypadnutí společníka ze společnosti bylo zapsáno do obchodního rejstříku. V souzeném případě je zjištěno, že žaloba směřuje proti společníku, nikoliv proti společnosti. Je dále zjištěno, že jest otce žalobkyně od doby jeho výmazu pokládati za třetí osobu, která uplatňuje nárok proti žalovanému společníku z důvodu nároku proti společnosti. Více k žalobě podle § 146 obch. zák. není zapotřebí. Vypadlý společník, který proti déletrvající společnosti uplatňuje odbytné, jest v poměru ke společnosti osobou třetí. Žalobkyně hledá proto jako právní nástupkyně uspokojení ze soukromého majetku žalovaného, který jest žalován jen jako veřejný společník, nikoliv z majetku společnosti, pročez čl. 147 obch. zák. názoru tomu nepřekáží. Žaloba byla podána dne 28. února 1930, tedy dávno po uplynutí pětileté lhůty, na čemž nemůže nic měniti okolnost, že byla již dříve u obchodního soudu ve Vídni podána žaloba dne 15. července 1925, která pro místní nepříslušnost byla odmítnuta. Jde tu však i o promlčení podle § 1487 obč. zák., jelikož jde o rozdělení společného statku. Účelem dissoluce bylo zjistiti podíl Otty L-a na celém majetku firmy a dáti vyplatiti podíl ten Ottu L-ovi, mezitím zemřelému. V podstatě to není než rozdělením společného statku, kterému nyní žalobkyně jako dědička Otty L-a odporuje, jelikož s rozdělením nesouhlasí. Podle § 1487 obč. zák. jest však žaloba, již se odpírá provedenému rozdělení společného statku, podati do tří let. Po uplynutí této lhůty jest nárok promlčen. O d v o l a c í s o u d n a p a d e n ý r o z s u d e k p o t v r d i l. D ů v o d y: Poněvadž žalobkyně neuvádí okolnosti, které by byly podle § 228 c. ř. s. předpokladem žaloby o zjištění, byla by tato žaloba o sobě nepřipustnou. Avšak z celého přednesu žalující strany jest patrno, že zjištění jest podkladem pro další žádost o plnění, takže její přípustnost závisí na tom, zda tato druhá žádost jest odůvodněna. Již z toho vyplývá, že, poněvadž se podle správného názoru prvního soudu ustanovení čl. 280 obch. zák. týkalo nároku, jehož plnění se žádá v odstavci druhém, a že ohledně tohoto žádání jest žalovaný pasivně oprávněn, jest tomu tak i ohledně zjištění žádaného v odstavci prvním. Nesejde na tom, s kým byla dissoluční smlouva učiněna, ana podle tvrzení žalobkyně jest neplatná, takže nemůže o ni opíratí nijaký nárok, nýbrž rozhodným jest, čeho se žalobkyně žalobou domáhá. V té příčině uvádí se v žalobě, že částku 1,624.927 švýc. frantů, t. j. 16,249.275 Kč považuje žalobkyně za podíl svého otce na jmění firmy ke dni jeho úmrtí, a jelikož jest dědičkou jeho pozůstalosti k 1/4, že jí přísluší 1/4 této pohledávky. Z toho jest patrno, že uplatňuje nárok příslušející jí proti společnosti, který měl její zemřelý otec následkem zrušení společenské smlouvy ve smyslu čl. 123 čís. 2 obch. zák. Přisvědčiti jest však odvo-

latelce, že promlčení ještě nezačalo. Neboť společnost jako taková nebyla zrušena a nebyla z rejstříku vymazána, nýbrž trvá. Teprve dnem výmazu počíná promlčení. Doba vystoupení otce žalobkyně jest bez významu, poněvadž čl. 146 obch. zák. ustanovuje jako začátek promlčení jen vystoupení nebo vyloučení onoho společníka, proti němuž se nárok uplatňuje. Nejde ani o případ § 1487 obč. zák., t. j. odpírání provedenému rozdělení společného statku. Neboť z přednesu žalující strany plyne jasně, že uplatňuje odvozený nárok příslušející jejímu otci jako vystouplému společníku ve smyslu čl. 131 obch. zák. Podle něho nemá vystouplý společník podíl na jednotlivých částech majetku, nýbrž má jen nárok na vyplacení peněžité částky podle hodnoty svého účastenství na společnosti. Byl by tedy uplatňovaný důvod nesprávného právního posouzení opodstatněn. Avšak bylo věci žalující strany, by přednesla veškeré skutečnosti, které uplatňovaný nárok odůvodňují. Poněvadž jde o nárok, který příslušel jejímu zemřelému otci, bylo nutno, aby tvrdila a prokázala skutečnosti, na jichž základě nárok nebo jeho část přešla na ni, že jí pozůstalost, po případě její část byla odevzdána (§ 797 obč. zák.). V té příčině odůvodňovala žalobkyně svou aktivní legitimaci tím, že poručenstvo podalo za ni dědickou přihlášku, a že jest tedy dědičkou po svém, dne 8. února 1921 zemřelém otci k jedné čtvrtině. Netvrdila, tím méně prokázala onu rozhodnou skutečnost odůvodňující její nárok. Pouhá přihláška k dědictví nemá toho účinku a jest až do odevzdání pozůstalosti osobou oprávněnou tato a nikoliv dědic. Byl proto žalobní nárok, který žalobkyně ve vlastním jméně uplatňovala jako jí příslušející, neodůvodněný a bylo z toho důvodu žalobní prosbu zamítnouti.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu k novému jednání a rozhodnutí.

D ů v o d y :

Procesní soud první stolice omezil jednání na námitku nedostatku pasivní legitimace a na námitku promlčení žalobního nároku, a, dospěv k přesvědčení, že obě námitky jsou opodstatněny, zamítl žalobu. Odvolací soud, jsa opačného názoru pokud se týče oprávněnosti řečených námitek, potvrdil nicméně rozsudek soudu první stolice proto, že se prý nedostává žalobkyni aktivní legitimace ke sporu. Tu však odvolací soud přehlédl, že nebyla žalovaným vznesena námitka nedostatku aktivní legitimace, z úřední moci však nemohl se obíratí onou okolností, poněvadž jde o otázku hmotného práva. V tomto směru jest tudíž přisvědčiti právnímu názoru dovolatelky. Pokud však jde o otázku pasivní legitimace ke sporu, sdílí dovolací soud právní názor odvolacího soudu, a žalovaný se poukazuje na příslušné odůvodnění napadeného rozsudku. Zbývá tedy jen otázka promlčení. I tu jest souhlasiti s právním názorem odvolacího soudu, že nedopadá ustanovení čl. 146 obch. zák., nelze však s ním souhlasiti potud, pokud vyslovuje, že nejde o odpor proti rozdělení společného statku, nýbrž o peněžitý nárok podle čl. 131 obch. zák. I v odbytí společníka veřejné obchodní společnosti penězi podle uvedeného místa zákona jest spatřovati rozdělení společného statku (sr. Krainz-Ehrenzweig: Recht der Schuldverhältnisse 1928, str. 753). Přes to

však nemá tu místa promlčecí lhůta podle § 1487 obč. zák., neboť dovolatelka neodporuje provedení rozdělení společného statku jako takovému, nýbrž napadá platnost disoluční smlouvy ze dne 18. května 1920 z důvodu nezpůsobilosti smluvníka Otty L-a k právnímu jednání. Promlčení tohoto práva nelze však posuzovati podle ustanovení § 1487 obč. zák. (srov. Krainz-Ehrenzweig: Recht der Schuldverhältnisse 1928, str. 758). Při výkladu tohoto ustanovení jest vycházeti z doslovu zákona a slovům »die vorgenommene Teilung« nelze rozuměti jinak, než, že zákon měl na mysli v ý s l e d e k rozdělení. Nelze toto ustanovení vztahovati i na případy, kde se vznáší odpor proti smlouvě, jež jest podkladem tohoto rozdělení, ze všeobecných důvodů, na př. pro nezpůsobilost k právnímu jednání, jako v souzeném případě. To by bylo nepřipustné rozšiřování řečeného zákonného ustanovení, které by mnohdy mohlo míti za následek krajní nespravedlnost, obzvláště při odporování z důvodů duševní choroby, poněvadž se její zhoubný vliv na způsobilost k právnímu jednání často vyskytuje teprve po uplynutí lhůty tří roků. Z pouhé okolnosti, že ustanovení o odporu proti provedení rozdělení společného statku bylo pojato do § 1487 obč. zák. teprve dodatečně, jak k tomu poukazuje žalovaný, nelze vyvozovati opak, neboť, kdyby to bylo bývalo úmyslem zákonodárce, nebyl by příslušnou větou upravil tak, jak se stalo, nýbrž byl by to vhodným způsobem vyslovil. Nelze také přehlížeti, že jde o vyjimečné ustanovení, jež zajisté nelze vykládati bez nutkavého důvodu extensivně. Námitka promlčení není tudíž opodstatněna. Poněvadž se soudy nižších stolic omezily na řešení uvedených námitek, tyto však nejsou opodstatněny, nezbylo než se usnésti, jak se stalo.

Čís. 11958.

Přípustnost pořadu práva pro nárok na náhradu zisku, jenž ušel žalujícímu majiteli koncese k dopravě osob autobusem tím, že žalovaný majitel koncese k dopravě osob autodrožkou vykonává dopravu osob z jiného stanoviště, než mu bylo v koncesi vykázáno, a jiným dopravním prostředkem, než pro který mu byla koncese udělena.

Ten, komu byla udělena koncese (k dopravě osob autobusem) nabývá jen právního nároku proti moci veřejné, by ho neomezovala ve výkonu činnosti jemu dovolené, nenabývá tím však soukromoprávního nároku proti jiné osobě, by nevykonávala touž činnost, leč že by šlo o propůjčení v ý h r a d n é h o (monopolního) práva.

Majitel koncese k dopravě osob autobusem není oprávněn domáhati se na majiteli koncese k dopravě osob autodrožkou náhrady škody (zisku) proto, že se žalovaný nabízí k dopravě osob též z jiného stanoviště, než jest mu vykázáno, leč že by bylo žalobci uděleno v ý h r a d n é oprávnění nabízet se k dopravě osob na tomto stanovišti.

(Rozh. ze dne 7. října 1932, R I 568/32.)

Žalobce, tvrdě, že jest majitelem koncese k provozu autobusové linky T.—P., domáhal se na žalovaném náhrady škody, ježto prý žalovaný, nemaje takové koncese, autobusem na této lince jezdí a tím žalobce po-